

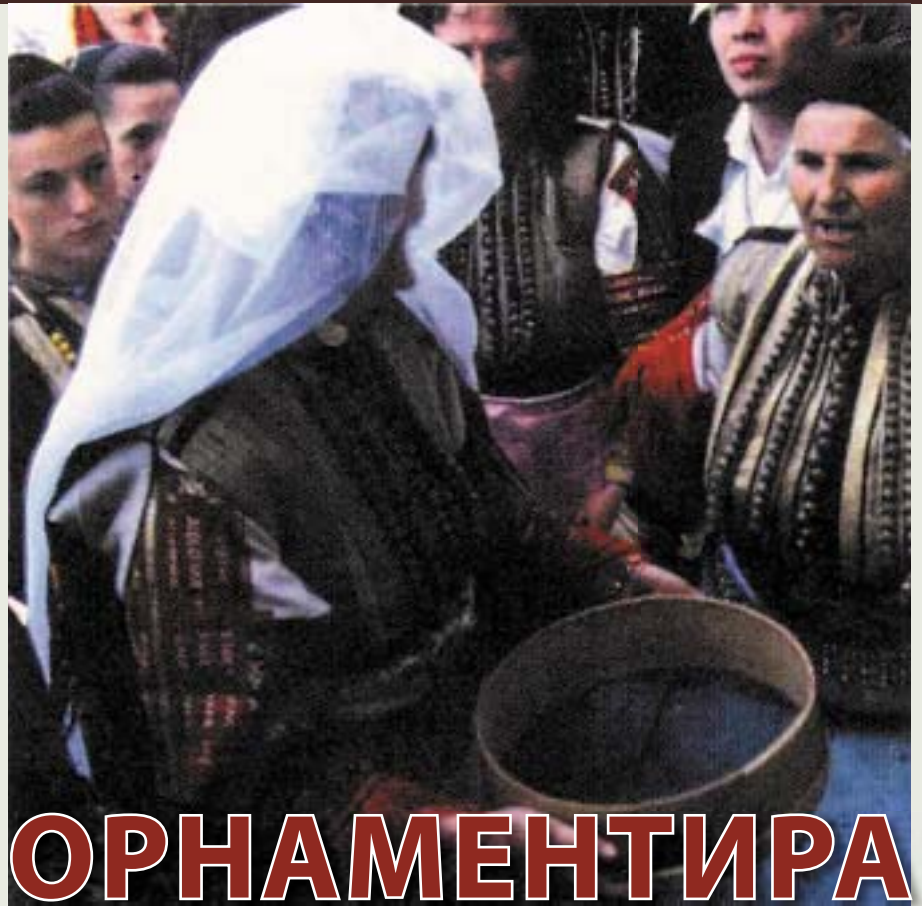
ИЗЛОЖБА

Скутината била дел од женската народна носија и често пати била богато орнаментирана со стилизирани мотиви од природата, прикажани во геометриска форма.

Димензиите на скутините биле различни, во зависност од возраста и од намената, како и за лицето за кое се изработувале.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

ОРНАМЕНТИРАН ФУРКА, ПРЕЃА, Р

Во Музејот на Кратово беше отворена многу интересна изложба посветена на скутината во кратовскиот крај. Поставката на разни видови скутини е проследена и со каталог, во кој има вовед во кој се објаснува традицијата во текстилното народно творештво и местото на скутината во народните носии кај жените и кај мажите.

Автор на изложбата и на каталогот е Драган Георгиевски в.д. директор и виш кустос-етнолог во кратовскиот Музеј.

Текстилното народно творештво во кратовскиот крај е богато со разновидност и со раскошност на секој текстилен предмет. Еден од таквите предмети е скутината на која жените во минатото ѝ придавале особено значење. Според некои етнологи, нејзиниот почеток се забележува во праисториската скутина, која била користена за прикривање на срамните делови на човечкото тело. Најчесто ја носеле женските лица - од детството, моминството, невестинството па сè до најдлабока старост. Меѓутоа, неа ја носеле и мажите, особено при вршење на полските или на домашните работи.

Овој дел од носијата во различни делови во Македонија различно се нарекува. Така, во шопската етничка целина се нарекува "скутача" или во деминутив "скутале", додека во которската етничка целина народното име е "пешкир" или "пешкирче".

Како што во каталогот објаснува ди-

А СКУТИНА ОД АЗБОЈ И КОНЕЦ

ректорот Георгиевски, материјалот за изработка на skutinitе, како и на целата народна носија го определувале природните услови и стопанските прилики во тој крај.

"Во кратовскиот крај - вели Георгиевски - главна гранка на народното стопанство било сточарството, поточно одгледувањето овци, од кои се добивало волна која, пак, била главна суровина за изработка на народна носија, а со тоа и на skutinata. Исто така, се употребувал и памучен конец, но најчесто како основа за ткаење".

Skutinitе се ткаеле на хоризонтален разбој. Ткаењето било обврска на секоја мајка и таа требало уште од мали да ги научи девојчињата да ткаат. Па, така кога станувале повозрасни тие можеле целиот процес на изработка да го направат сами.

"Предењето на волната жената го вршела со помош на шопски 'кудеља' или 'фурка' - которски. Од вретено предениот конец 'преѓа' се намотувал на 'крстача' за да може да се бои. Помалото количество преѓа за 'утак' се мотало со помош на чекр'к, додека поголемо количество преѓа за основа се намотувало на клупец. Потоа основата се 'сновала' на колчиња поставени на гумно. Со помош на дрво во вид на буквата У од едната страна и задното кросно од разбојот се истегнувал конецот 'основа'. Со воведување на конецот во брдото и нитите, што е наречено 'уведување', се поставува на разбој за ткаење", додава Георгиевски.

Во самиот процес на ткаење платното било орнаментирано со техниките на зев, со прсти, на штица и комбинирано. Во каталогот Георгиевски ги објаснува техниките. Техниката на зев и со прсти се многу стари. Со нив орнаментирањето се вршело со провирање на јатокот меѓу жиците на основата без технички помагала, само со прсти. Техниката на штици е понова техника на орнаментирање, често применувана и комбинирана со постари техники. Постоеле неколку видови skutini - шамијарка, единечна, пешкир, машка skutina, детска, празнична, секојдневна и занаетчиска skutina. Skutinata ја носеле сите, од најрана возраст до најдлабока старост. Се носела во сите периоди од годината и за различни прилики. Денес ретко може да се види некоја жена да носи skutina!